

पीएम गति शक्ती योजना

गती शक्ती ही एक राष्ट्रीय मास्टर प्लॅन आहे ज्याचा उद्देश लॉजिस्टिक खर्च कमी करण्यासाठी भारतातील पायाभूत सुविधा प्रकल्पांचे समन्वित नियोजन आणि अंमलबजावणी करणे आहे.

उद्दिष्ट/Aim

A Giant Stride in India's \$5 Trillion Economy Goal

Gati Shakti National Master Plan

Multimodal Connectivity Infrastructure to various Economic Zones

Targets upto 2024-25 for Ministry of Shipping

- Increase in Cargo capacity at the Ports to 1,759 MMTPA from 1,282 MMTPA in 2020
- Cargo movement on all National Waterways will be 95 million MT from 74 million MT in 2020
- Cargo movement on Ganga to be increased from 9 to 29 million MT

- पुढील चार वर्षात पायाभूत सुविधा प्रकल्पांचे एकात्मिक नियोजन आणि अंमलबजावणी सुनिश्चित करणे, जमिनीवर कामे जलद करणे, खर्च वाचवणे आणि नोकऱ्या निर्माण करणे यावर लक्ष केंद्रित करणे.
- गती शक्ती योजना 2019 मध्ये सुरू करण्यात आलेल्या 110 लाख कोटी रुपयांच्या राष्ट्रीय पायाभूत सुविधा पाइपलाइनचा समावेश करेल.
- लॉजिस्टिक खर्चात कपात करण्यासोबतच, या योजनेचा उद्देश माल हाताळण्याची क्षमता वाढवणे आणि व्यापाराला चालना देण्यासाठी बंदरांवर होणारा टर्नअराउंड वेळ कमी करणे हे देखील आहे.
- 11 औद्योगिक कॉरिडॉर आणि दोन नवीन संरक्षण कॉरिडॉर - एक तामिळनाडू आणि दुसरा उत्तर प्रदेशमध्ये ठेवण्याचे उद्दिष्ट आहे. सर्व गावांमध्ये 4G कनेक्टिव्हिटी वाढवणे हे आणखी एक उद्दिष्ट आहे. गॅस पाइपलाइन नेटवर्कमध्ये 17,000 किमी जोडण्याचे नियोजन केले जात आहे.
- 2024-25 साठी सरकारने ठरवलेली महत्वाकांक्षी उद्दिष्टे पूर्ण करण्यात मदत होईल, ज्यात राष्ट्रीय महामार्ग नेटवर्कची लांबी 2 लाख किलोमीटरपर्यंत वाढवणे, 200 हून अधिक नवीन विमानतळ, हेलीपोर्ट आणि वॉटर एरोड्रोम तयार करणे समाविष्ट आहे.

अपेक्षित परिणाम/ Expected Outcomes

- ही योजना विद्यमान आणि प्रस्तावित कनेक्टिव्हिटी प्रकल्पांचे मॅपिंग करण्यात मदत करेल.
- तसेच, देशातील विविध क्षेत्रे आणि औद्योगिक केंद्रे, विशेषतः लास्ट माईल कनेक्टिव्हिटीसाठी कशी जोडली गेली आहेत याबद्दल प्रचंड स्पष्टता असेल.
- एक समग्र आणि एकात्मिक वाहतूक कनेक्टिव्हिटी धोरण मेक इन इंडियाला मोठ्या प्रमाणात समर्थन देईल आणि वाहतुकीच्या विविध पद्धती एकत्रित करेल.
- त्यामुळे भारताला जगाची व्यावसायिक राजधानी बनण्यास मदत होईल.

गती शक्तीचे सहा स्तंभ/Six Pillars of Gati Shakti

1. सर्वसमावेशकता
2. प्राधान्यक्रम
3. सर्वोत्तमीकरण
4. समक्रमण
5. विश्लेषणात्मक

6. गतिमान

एकात्मिक पायाभूत सुविधांच्या विकासाची गरज/Need for Integrated Infrastructure Development

- समन्वयाचा अभाव आणि प्रगत माहितीची देवाणघेवाण यांच्या अभावामुळे मॅक्रो नियोजन आणि सूक्ष्म अंमलबजावणी यांच्यात मोठी तफावत आहे. कारण विभाग विचार करतात आणि कार्य करतात.
- एका अभ्यासानुसार, भारतात लॉजिस्टिक खर्च जीडीपीच्या सुमारे 13% आहे, जो विकसित देशांपेक्षा जास्त आहे. या उच्च लॉजिस्टिक खर्चामुळे, भारताच्या निर्यातीची स्पर्धात्मकता

मोठ्या प्रमाणात कमी झाली आहे.

- शाश्वत विकासासाठी दर्जेदार पायाभूत सुविधांची निर्मिती हा एक सिद्ध मार्ग आहे, ज्यामुळे अनेक आर्थिक क्रियाकलापांना चालना मिळते आणि मोठ्या प्रमाणावर रोजगार निर्मिती होते हे जागतिक स्तरावर मान्य केले जाते.
- ही योजना नॅशनल मॉनेटायझेशन पाइपलाइन (NMP) शी समन्वय साधत आहे. NMP ला मुद्रीकरणासाठी एक स्पष्ट फ्रेमवर्क प्रदान करण्यासाठी आणि संभाव्य गुंतवणूकदारांना गुंतवणुकीत स्वारस्य निर्माण करण्यासाठी मालमत्तेची तयार यादी देण्याची घोषणा करण्यात आली आहे.

गती शक्ती डिजिटल प्लॅटफॉर्म

यामध्ये एक समान छत्री प्लॅटफॉर्म तयार करणे समाविष्ट आहे ज्याद्वारे विविध मंत्रालये/विभाग यांच्यात रिअल-टाइम आधारावर समन्वय साधून पायाभूत सुविधा प्रकल्पांचे नियोजन आणि प्रभावीपणे अंमलबजावणी केली जाऊ शकते.

गती शक्ती विषयी चिंता /Gati Shakti Concerns

- कोविड नंतरच्या परिस्थितीत खाजगी मागणी आणि गुंतवणुकीचा अभाव आहे. त्यानंतर, भूसंपादन आणि न्यायालयीन मुद्द्यांमध्ये संरचनात्मक समस्या आहेत, पर्यावरणीय परवानग्या मिळणे, ज्यामुळे प्रकल्प अंमलबजावणीचा दर जागतिक मानकांनुसार खूपच कमी आहे.
- क्रेडिट ऑफ-टेक ट्रेंड कमी होण्याबद्दल देखील चिंता आहेत.

PM गति शक्ती हे योग्य दिशेने टाकलेले पाऊल आहे. तथापि, उच्च सार्वजनिक खर्चातून निर्माण झालेल्या संरचनात्मक आणि समष्टि आर्थिक स्थिरतेच्या समस्यांचे निराकरण करणे आवश्यक आहे.

अशाप्रकारे, हे अत्यावश्यक आहे की हा उपक्रम स्थिर आणि अंदाज लावता येण्याजोगा नियामक आणि संस्थात्मक फ्रेमवर्क द्वारे आधारलेला